

ZAUSTAVLJANJE RASIZMA U KLUPSKOM NOGOMETU

- VODIČ ZA KLUBOVE -

Sadržaj

1. O ovom vodiču
2. Što je rasizam
3. Zaustavljanje svih oblika rasizma i diskriminacije
- 3a Postupanje sa homofobijom i seksizmom
4. Vođenje specifične klupske kampanje – osnovna pravila za djelovanje
- 4a Osnivanje radnih skupina
- 4b Obrazovanje putem simboličnih aktivnosti
- 4c Dani anti – rasizma
- 4d Korištenje igrača i članova uprave / trenera
- 4e Aktivnosti u školama
5. Tjedni aktivnosti FARE
- 5a Vijorenje zastave
6. Rad s navijačima
- 6a Postupanje sa ekstremno-desnim navijačima
7. Stjuarti i nadzor
8. Suradnja sa zajednicama etničkih manjina
- 8a Etničke manjine kao navijači
- 8b Povećanje prilika za etničke manjine
9. Korištenje medija
10. Partnerstvo UEFA-e i FARE-a

1. O ovom vodiču

U 2003. godini UEFA i FARE zajedno su objavili vodič najbolje prakse za zaustavljanje rasizma u Europskom nogometu slijedom prve «Unite Against Racism» Konferencije u Chelsea FC u Londonu. Vodič se bavio problemima s kojima se suočavaju nacionalni savezi i naveo aktivnosti koje su poduzeli ključni akteri Europskog nogometa.

U 2003., potreba za zaustavljanjem rasizma već je shvaćena kao važno pitanje kojime se Europski nogomet mora snažno pozabaviti. Od tada, političko i sportsko okruženje ga je postavilo kao veći prioritet na svom dnevnom planu.

U sklopu igre, postojala je briga o igračima koji su zlostavljani na najvišoj razini; u nekim zemljama, ekstremno desničarske i nacističke aktivnosti u okolini stadiona postale su sve očitije, i istaknuti pojedinci pokrenuli su takve uvredljive komentare koji su odjeknuli diljem svijeta.

Ti incidenti doveli su do velike zabrinutosti na političkoj razini, i vlade su počele tražiti načine za intervenciju kako bi podržale proces zaustavljanja rasizma i diskriminacije.

Ranije ove godine, Europski Parlament donio je rezoluciju kojom zaštitu od diskriminacije na bazi etničkog podrijetla ili nacionalnosti proglašava osnovnim ciljem Europske Zajednice. «Nezavisni Izvještaj o Europskom Sportu» također naglašava da se ne može ignorirati da «sportske priredbe često svjedoče o rasističkim i ksenofobičnim ispadima» i potaknulo je djelovanje nogometne obitelji.

Klupski nogomet je ključan dio našeg sporta. Sami klubovi, njihovi igrači i navijači u središtu su izvještavanja medija iz tjedna u tjedan. To su mjesta gdje se odvija većina dinamičnog razvoja igre. I upravo na klupskoj razini borba protiv rasizma mora biti najplodonosnija.

Glavni problemi klubova se mogu identificirati kao potreba za zaustavljanjem rasističkog vrijeđanja i institucionalnog isključivanja iznad svega, i nakon toga osiguranje da rad integrirane manjine i migrantskih zajednica bude uspješan. Ovaj vodič naglašava što se može učiniti i na koji način.

Vodič je razvijen slijedom druge konferencije «Unite against racism» u Camp Nou, Barceloni u veljači 2006. Praktični savjeti koji se nalaze ovdje su iskušani i testirani ili su dovoljno praktični sami po sebi da bi se mogli usvojiti i primijeniti u poslovnom okruženju većine klubova.

Bilo bi nemoguće uključiti sve primjere dobre prakse u dokument ove vrste, stoga se usredotočuje na definiranje širih načela i savjeta. Ovo je početna točka svim namjerama i ciljevima koji će nam pomoći u ostvarenju našeg kolektivnog cilja – a što je sport bez diskriminacije i koji je primjer ideala multikulturalne Europe.

2. Što je rasizam

Rasizam je uvjerenje o superiornosti rase, religije ili etničke skupine. Najčešće se izražava preko manje omiljenih postupanja, uvredljivih riječi ili praksa koje uzrokuju nepogodnosti.

Može se dogoditi namjerno, ili radi manjka shvaćanja i ignoriranja. Može se manifestirati otvoreno ili prikriveno. Događa se na svim razinama industrije ili organizacije – u sklopu nogometa može varirati od navijača koji pokreću rasističko vrijeđanje do postupaka isključivanja od strane upravljajućih tijela na svim razinama, od klubova ili njihovih partnera u igri.

Rasizam je problem diljem Europe, a etničke manjine i imigranti su najčešće žarište vrijeđanja, uznemiravanja i diskriminacije. U mnogim dijelovima Europe, manjine, koje su žrtve rasizma, su najčešće iz susjednih zemalja ili regija.

U zemljama zapadne Europe, žrtve su najčešće stanovnici bivših kolonija, podrijetlom iz Afrike, Kariba ili Azije, ili imaju podrijetlo migrantskih radnika.

Također postoje neki oblici rasizma stari stoljećima. Takvi uključuju rasizam prema Židovima (anti-semitizam), Romskim zajednicama i nacionalnim manjinama. U nedavnim godinama porastao je broj Islamofobije, koja rezultira napadima i diskriminacijom Muslimana.

3. Zaustavljanje svih oblika rasizma i diskriminacije

Rasizam nije težak za shvatiti. Sam sebe manifestira u različitim oblicima ali bit ostaje ista.

Najčešći i najlakši oblici za prepoznavanje rasizma u nogometu su oni usmjereni protiv crnih igrača. Drugi oblici uključuju zlostavljanje na bazi podrijetla, usmjerena na primjer protiv Muslimana, Židova ili Romske zajednice.

U nogometu se također i održava manjak jednake zastupljenosti manjina u igri; sistematsko isključenje Romske zajednice na svim razinama igre je jedan od primjera.

Anti – semitizam ostaje problem u svim dijelovima kontinenta. U nekim zemljama, Židovska zajednica se i dalje optužuje za probleme unatoč prisutnosti i utjecaju koji je daleko manji nego što sugerira mitologija. Nije rijetko vidjeti neonacističke simbole i anti-semitističke slogane na i u okolini nogometnih stadiona.

U nekim zemljama Srednje i Istočne Europe, sistematična diskriminacija Roma se odražava u nogometu putem rasističkog vrijeđanja i razvoja paralelnih igračkih struktura.

Na Balkanu, ekstremni nacionalizam doveo je do ratova i sukoba, za što će trebati generacije da ih se prebrodi. U tim regijama nogomet je prečesto podijeljen po etničkoj pripadnosti. Izražavanje religijske mržnje su vidljivi u mnogim oblicima u nogometu u Škotskoj i Sjevernoj Irskoj, putem anti-Katoličkog i pro-Republikanskog skandiranja i nasilja na nogometnim utakmicama u Glasgowu i Edinburghu.

Postupanje sa nekim oblicima rasizma je neposredno, ali nije uvijek jednostavno riješiti probleme koji imaju prešutnu potporu većine stanovništva ili nisu jasno vidljivi, budući da su upućeni prema igračima na igralištu.

Drugi oblici diskriminacije, kao što su seksizam i homofobija, također su česti u igri. Homofobija se može definirati kao neracionalan strah i netolerancija homoseksualnosti, homoseksualaca i lezbijki.

U svim Europskim zemljama, homoseksualci su postali sinonim za sve što se navijačima ne sviđa. Homofobija i seksizam mnogih navijača je jednostavno integrirani dio nogometne kulture.

Može se činiti da je nemoguće za klub da riješi problem koji je nastao iz generacijski dugog konflikta ili iz prošlosti iz koje se odbija izaći. Savjet je jednostavan. Potrebno je shvatiti probleme i kako oni utječu na vaš klub i potražiti jednostavne ali ljudske načine rješavanja istih. Kada je problem raširen izvan nogometa, pridonesite onoliko koliko možete njegovom rješavanju.

3a Postupanje sa homofobijom i seksizmom

Homofobija u nogometu se prenosi nevidljivo i prešutno.

Ne postoji niti jedan igrač u Europskim profesionalnim ligama koji je otvoreno homoseksualac. Homofobični i anti-homoseksualni slogani i skandiranja se mogu čuti na većini stadiona diljem Europe. Homoseksualnost je i dalje tabu tema i provokacija.

Razlog zbog kojih igrači ne priznaju homoseksualnost je što se strukture nogometne igre ne pokazuje dovoljno tolerantnom u odnosu na rizik koji igrač preuzima priznanjem. Kako bi se dostigla ta razina, nogomet će morati uvažiti da homoseksualni igrači i lezbijke igračice zbilja postoje i da su dobrodošli u našem sportu.

Aktivnosti Nogometnog saveza Engleske mogu poslužiti kao dobar primjer za druge Europske saveze u borbi protiv homofobije. Među ključnim dijelovima strategije su vidljivost (na primjer putem dobrih praksa, konferencija, okruglih stolova, PR kampanja), sudjelovanje (na primjer kreiranje grassroots organizacija i zajednica podrške), treniranje i obrazovanje (na primjer za trenere, uprave, suce), pravila i odredbe (na primjer povećanje vidljivosti zlostavljanja i diskriminacije), te procjena i nadzor.

Plan od 5 točaka protiv homofobije

FARE mreža je surađivala s Europskim Sportskim savezom homoseksualaca i lezbijki i u 2005. usvojila plan od 5 točaka za borbu protiv seksizma i homofobije:

1. Stavljanje seksizma i homofobije na dnevni red – naglašavanje svih aktivnosti koje su nužne kako bi se priznalo da seksizam i homofobija postoje u nogometu.
2. Preuzimanje kolektivne odgovornosti – zlostavljanje povezano sa seksizmom i homofobijom vrijeđa sve sudionike nogometa, a ne samo homoseksualce i žene.
3. Usmjerenje našeg rada – razvoj ženskog nogometa očitovao se u povećanju identiteta i poštovanja – Postojanje uzornih modela homoseksualaca može pomoći oslobodjenju nogometa od ovih tabua.
4. Davanje primjera dobre prakse – predstavljanje raznolikosti igre na način da se izvještava o ženskom nogometu, uključenju homoseksualaca i lezbijka kao pravilo.
5. Prijavljivanje homofobije – svako zlostavljanje mora se prijaviti kako bi se mogle nametnuti sankcije bez obzira na to gdje se dogodi ili od strane koga se dogodi zlostavljanje.

4. Vođenje specifične klupske kampanje – Osnovna pravila za djelovanje

Svaki nogometni klub ima jedinstvenu povijest, tradiciju i socijalni kontekst. Najuspješniji izazovi rasizmu su specifične klupske kampanje koje prepoznaju ovaj kontekst i upućuju na probleme koji su prisutni u užem prostoru ili regiji.

Nemaju svi klubovi iste probleme i slijedom toga i rješenja se trebaju usmjeravati prema specifičnim potrebama.

Moguće je iznijeti nekoliko osnovnih naputaka i ideja za zaustavljanje rasizma.

- **SHVAĆANJE PROBLEMA** – lako je reći da problemi poput rasizma nisu prisutni u domeni vašeg kluba, da su oni širi socijalni problemi koji se trebaju ostaviti drugim autoritetima. Mnogim klubovima pomaže prolazak ključnog osoblja kroz program treniranja i svjesnosti.
- **BUDITE JASNI U POSTAVLJANJU SVOJIH CILJEVA** – vodite li kampanju za zaustavljanje rasističkog skandiranja, ili želite doprijeti do lokalnih etničkih manjina, ili možda oboje? Razvijte načela za djelovanje koji se mogu šire publicirati, pružite unutarnjim i vanjskim interesnim skupinama priliku da vam pomognu. Potičite publicitet i kreatora ovih ideja.
- **NAPIŠITE AKCIJSKI PLAN** – uključite praktične ishode za implementiranje vaših ciljeva. Iskoristite UEFA-in plan od 10 točaka kao temelj za mjere koje vaš klub može poduzeti. Odredite ciljeve za napredak i redovito iste nadgledajte.
- **RAZVIJTE JASAN IDENTITET** za vašu kampanju, kako bi vam pomogao prepoznavanju i širenju među navijačima. Možda ćete željeti razviti i specifični zaštitni znak i naziv.
- **NADGLEDAJTE I IZVJEŠĆUJTE O PROBLEMIMA** – razvijte metode za nadgledanje i izvještavanje o rasističkom zlostavljanju i diskriminaciju u svim područjima vašeg kluba.
- **PARTNERSTVO** – surađujte s navijačima, igračima, stjuartima, nevladinim i društvenim organizacijama s ekspertizom u području primjene vašeg akcijskog plana. Svakako uključite etničke manjine i zajednice migranta.
- **NAVIJAČKA KULTURA** – iskoristite kulturu i tradicije navijača kako bi proširili svoju poruku. Iskoristite oglasne panoe i druge medije povezane s navijačima.
- **ISKORISTITE SVOJE SIMBOLE** – privucite pažnju i podršku igrača kako bi prihvatili i usvojili anti-rasističke i anti-diskriminacijske poruke.
- **MEDIJSKE AKTIVNOSTI** – surađujte s medijima kako biste publicirali vaše aktivnosti.
- **OHRABRITE NOVU PUBLIKU** – radite na stvaranju vašeg kluba kako bi bio otvoren što je više moguće. Primijenite specifične mjere kako bi potakli etničke manjine, migrante i žene da se uključe kao navijači, igrači i zaposlenici.

4a Osnivanje radnih skupina

Kako bi lakše upravljali vašim anti-rasističkim djelovanjem od velike pomoći može biti stvaranje partnerstva koja uključuju spektar redovitih sastanaka predstavničkih skupina, kako biste usmjeravali vaše aktivnosti.

Ovakva vrsta skupina može donijeti savjete i ideje vašem radu, i pomoći stjecanju povjerenja skeptika. Njih bi trebao voditi imenovani član uprave, koji bi sudjelovao i djelovao kao osoba za vezu.

Rangers FC ima kućnog Tajnika i Komisiju za nadgledanje rasizma, koja je sastavljena od ključnih službenih osoba iz kluba. Njena funkcija je nadgledanje bitnih pitanja, kako ona utječu na nogomet općenito i na Rangers FC posebice. Komisija se redovito mjesečno sastaje i osigurava da Rangers FC konstantno nadgleda neprimjereno ponašanje na utakmicama.

Komisija je također bila od velikog značaja u tekućoj inicijativi «Pride over Prejudice», koji predstavlja službenu politiku., «Plavom vodiču» vodič za navijače, internom i vanjskom planu od 10 točaka za zaposlenike i navijače, odredbama i uvjetima za nositelje sezonskih ulaznica, oglašavanju posterima na internim skupovima, oglašavanju na igralištu, i sl.

4b Obrazovanje putem simboličnih aktivnosti

U najširem smislu moglo bi se reći da su anti-rasizam i anti-diskriminacija u vezi s obrazovanjem. Ljudi ne vole, ne vjeruju ili zlostavljaju one koji su drugačiji od njih zbog osobina razvijenih putem popularnih krivih predodžbi. Mitovi, strahovi i predrasude se stvaraju vanjskim utjecajem.

Nogomet pruža jedinstvenu priliku za borbu protiv rasizma unutar stadiona i doprinosi promjenama krivih predodžbi u velikoj mjeri.

4c Dani anti – rasizma

Među najuspješnijim načinima djelovanja su dani aktivnosti, na kojima klubovi koriste elemente dana utakmice kako bi poslali poruku u korist različitosti i protiv rasizma.

Aktivnosti sa igračima će podići znatljivost među navijačima i medijima. To može uključivati zagrijavanje igrača ili ulazak na igralište noseći majice sa porukom, igrače koji drže crvene kartone protiv rasizma (u ovom slučaju se također mogu koristiti i druge poruke) ili postavljanje iza transparenta. Sve ove aktivnosti su jednostavne i učinkovite.

U Norveškoj, Škotskoj i Slovačkoj dani anti-rasizma uključuju igrače koji pokazuju crveni karton rasizmu.

Tijekom tjedna aktivnosti FARE, dva termina za UEFA utakmice Lige Prvaka su posvećena anti – rasizmu. Mladi ljudi nose Unite Against Racism majice i postavljaju se ispred igrača neposredno prije početka utakmice.

«Fair Play», «Different Colours», «One Game» kampanja, u koju je uključena Austrijsku savezna liga, proizvela je anti-rasističke plakate momčadi sa svih 20 profesionalnih klubova. Tijekom tjedna aktivnosti FARE cijelo kolo naglašavalo je borbu protiv rasizma u i oko nogometa.

Službeni website klubova su među najpopularnijim izvorima informacija za navijače, bilo da oni prisustvuju utakmicama ili ne. Izjava za medije ili druge informacije trebaju biti stalno postavljene kako bi naglasile igru.

Tako gdje se proizvode, programi za dan utakmice trebaju nositi poruke od trenera i igrača naglašavajući poruku.

Objave putem razglasa igraju važnu i jako učinkovitu ulogu u objašnjavanju aktivnosti koje se održavaju.

Mnogi klubovi su ohrabрили i potaknuli svoje navijače na korištenje koreografskih ekrana kako bi ispisali svoju anti-rasističku poruku, ili na isticanje transparenta na dijelu stadiona. Navijači su također bili i uključeni u distribuiranje letaka ili časopisa za navijače tijekom tjedna aktivnosti FARE. Inicijative ove vrste trebaju se podržati i poticati.

Neki klubovi su organizirali za vrijeme pauze između poluvremena multikulturalni zabavni program; ako je ovako nešto dobro isplanirano navijači će to podržati.

Iscrpniji vodič za organiziranje anti-rasističkih ili anti-diskriminacijskih dana dostupan je kod FARE-a.

4d Korištenje igrača i članova uprave / trenera

Pridobivanje podrške igrača i članova uprave / trenera, koji su ikone igre i najčešće direktne žrtve rasizma, ključno je za promjenu stajališta navijača i drugih igrača.

Klubovi trebaju poticati svoje igrače na progovaranje u medijima kada se incident dogodi, kako bi prenijeli poruku o netoleranciji.

Pojavljivanje igrača na događanju zajednice ili u školi najčešće će u većoj mjeri prenijeti poruku, nego što se to postiže mjesečima kampanje. Diljem Europe igrači podržavaju rad u školama i pomažu u proizvodnji video i drugih materijala.

FIFPro, međunarodni savez sindikata igrača, postao je aktivan u borbi protiv rasizma i podržava anti-rasističke projekte diljem svijeta.

U nogometnim ligama Mađarske, Etička komisija savjetovala je klubovima pozivanje osobe visoke reputacije i popularnosti (na primjer bivšeg vrhunskog igrača kluba) kako bi se obratio masi preko zvučnika u slučaju da se rasistički incident dogodi.

Unije igrača u Portugalu (SJPF), Engleskoj (PFA) i Škotskoj (SPFA) imaju jako dobro shvaćanje utjecaja koji rasizam ima na igru i ključne su u pokretanju i podržavanju kampanja koje poduzimaju njihovi članovi.

4e Aktivnosti u školama

Većina nevladinih organizacija aktivna je u području rasnih pitanja i nogometa, te producira materijale za lokalne škole. Klubovi mogu pružiti podršku tim resursima ili surađivati s obrazovnim institucijama u kreiranju njihovih vlastitih materijala. Svi ti načini šire poruku do mladih ljudi, bilo to putem videa, DVD-a, ili CD-ROM-a.

Mnogi također i organiziraju školska natjecanja koja su jako popularna. Takva natjecanja redovito se održavaju u Engleskoj, Njemačkoj, Norveškoj i Škotskoj.

Kao dio «Dem ball is'egal» projekta, inicijativa navijača Schalke-a bila je proizvodnja inovativnog CD-ROM-a, koji je intenzivno korišten u školama u Sjevernoj regiji Rhine – Westphalia Njemačke.

«Show Racism the Red Card» (Pokaži rasizmu crveni karton) kampanje u Engleskoj, Norveškoj i Škotskoj iskoristile su školska natjecanja i resurse kao što je video, kako bi razvili obrazovne materijale za učionice.

5. Tjedni aktivnosti FARE

FARE je održao 6 Europskih tjedana aktivnosti protiv rasizma i diskriminacije tijekom kojih je nogometna obitelj surađivala s lokalnim partnerima, nevladinim organizacijama, navijačkim skupinama i nacionalnim savezima u organizaciji aktivnosti u profesionalnom i amaterskom nogometu.

2006. Tjedan aktivnosti će se održati od 17. do 30. listopada.

U 2005., na primjer, FARE je surađivao s predstavnicima 35 različitih zemalja. Aktivnosti su se povećale, sa novim grupama iz Istočne i Središnje Europe, uključujući i one iz bivšeg Sovjetske Saveza i Balkana.

Veće uključenje grupa kao što su Romska manjina u Istočnoj Europi je bio veliki poticaj ovih aktivnosti. Jedna od mnogih uspješnih priča ove godine bilo je i partnerstvo između Mahatma Gandhi Organizacije Ljudskih Prava i klubova u Mađarskoj sa povijesnom ekstremno desnom organizacijom.

Sve više navijačkih skupina sada samostalno organizira borbu protiv rasizma. U Španjolskoj, slijedom sezone u kojoj je rasizam u nogometu dospio na naslovnice, ultra skupine su se ujedinile po prvi puta kako bi isplanirale zajedničke aktivnosti. U Francuskoj, «Réseau Supporter de Résistance Antiraciste» organizirale su jako vidljive aktivnosti. U Njemačkoj, grupe iz Bayern Municha, Werder Bremena, Hannovera 96, Schalke 94, 1860 Municha i Fortuna Düsseldorf su bile vrlo aktivne tijekom domaćih utakmica. U Italiji, ultra skupine diljem zemlje organizirale su anti-rasističke koreografske nastupe.

Od 2003., FARE je surađivao s klubovima i skupinama navijača u Srbiji i Crnoj Gori kako bi organizirali redovite anti-rasističke utakmice. Pored toga, tisuće letaka podijelili su klupski navijači. U 2005., istaknuti događaj bio je derbi između Crvene Zvezde i Partizana Beograd.

Više detalja o tjednima aktivnosti može pronaći na www.farenet.org.

5a Vijorenje zastave

Klubovi trebaju biti ponosni na svoj otpor rasizmu i održati jako vidljivu prisutnost tijekom trajanja sezone. To se može napraviti putem transparenta i panoa uzduž igrališta, kao što je predloženo i u UEFA planu od deset točaka, ili putem poruka u programima, javnim najavama ili u službenim tiskanim materijalima.

6. Rad s navijačima

Često se kaže da su navijači život nogometa, da bi igra bez njih izgubila svoju privlačnost. U području anti-diskriminacije, navijači su važni zbog razumijevanja rasizma na nogometnim stadionima.

Načini na koje navijači podržavaju svoj klub različiti su diljem kontinenta – u nekim zemljama navijačke skupine su sredstvo putem se kojeg pojedinci povezuju sa svojim klubom, oni imaju glavnu riječ u tome kako navijači reagiraju na probleme. U drugim zemljama, navijači konzumiraju igru na individualnoj razini.

Kao počinitelji javnog rasističkog vrijeđanja, navijači su uzrok problema, ali su također i centar kulture koja nudi rješenja. Samo iz ovog razloga, njihovo uključenje u vaš rad je nužno i ključno.

U zemljama kao što su Engleska i Njemačka, mnogo izazova rasističkom ponašanju je pokrenuto upravo od strane navijača koji su željeli prekinuti vrijeđanje koje su slušali oko sebe.

To su napravili tako da su pokrenuli svoje kampanje ili potaknuli klubove na poduzimanje aktivnosti. Najbolje anti –rasističke kampanje će djelovati sa navijačima, ako se podijele uloge, pomogne se širenju poruke i potakne samoupravljanje. Navijači trebaju vjerovati da poruka ima značaj a i relevantnost za njih. Navijači prepoznaju svoju vlastitu kulturu, pristup koji se mora primijeniti, riječi koje se moraju koristiti, i aktivnosti koje planirate, a to su sve jako važni sastojci za uspjeh.

Tribine su vide kao prostor koji pripada i na kojem obitavaju navijači. Pritisak kolega, bilo da ga pokreće organizirana skupina s tribine ili jednostavno preko zajedničke veze navijanja za istu momčad, vidljiv je u svakom dijelu nogometa.

Preko vrijednosti i norma koje grupe veličaju i koje su im dio identiteta najlakše je postupanje sa rasističkim navijačima.

Potrebno je pokrenuti kulturu koju navijači razumiju i koja objašnjava zašto se rasizam mora zaustaviti, i biti aktivan u tome tako da se preko pritiska kolega i samoupravljanja dobiju što učinkovitiji rezultati.

Ako pokrećete radnu skupinu, osigurajte uključenost navijača. Ovo se može napraviti individualno ili putem razgovora sa predstavnicima skupina. Mogao bi se dogoditi otpor na početku ali ako je vaša poruka jasna onda će je i drugi shvatiti i početi podržavati vaš rad.

Navijački časopisi i web stranice navijačkih skupina mogu pružiti jasan barometar trenutnih debata koje se održavaju. Navijači koji razmišljaju o budućnosti su najčešće uključeni u rasprave o pitanjima i problemima, i osiguravaju da čine sve što mogu kako bi proširili poruku.

6a Postupanje sa ekstremno desnim navijačima

U velikom broju zemalja, ekstremno desna politika se redovito odigrava i na nogometnim stadionima. Tako nešto može dovesti do poistovjećivanja navijačkih skupina sa ekstremno desnim pogledima, ili se može proširiti preko individualnih navijača koji su članovi takve skupine koja prisustvuje utakmicama.

Paolo di Canio nedavno je svjedočio salutiranju ispruženom desnom rukom, što je u Italiji poznato kao Rimsko salutiranje, s čime je poručeno «da je fašista ali ne i rasista».

Ukoliko je to u sklopu zakona, navijači imaju pravo na privatna politička stajališta. Ali trebamo prepoznati da neki politički stavovi u većoj mjeri potiču predrasude i diskriminaciju manjinskih skupina. I neke desničarske skupine će također postaviti neo-nacistička obilježja na pijedestal.

Ekstremno desničarske skupine se često mogu prepoznati preko simbola korištenim na plakatima, majicama i bedževima. Neki simboli mogu biti jasno prepoznatljivi – kao što je Keltski križ ili izopačenja svastike – ali drugi mogu biti ezoterični i teži za prepoznavanje. Za pomoć identifikacije takvih simbola molimo kontaktirajte FARE www.farenet.org.

Najočitiji simboli, kao što je svastika, su zabranjeni u nekim zemljama, ali bez obzira na njihovu legaliziranost, UEFA-in plan od deset točaka traži od klubova da budu na oprezu za ove vrste simbola i da ih izbrišu gdje god se pojave kao grafiti.

Klubovi imaju pravo zaplijeniti materijale sa neo-nacističkim simbolima, iako neki biraju to napraviti putem dijaloga i uvjeravanja, a neki preko kontrole stjuarta.

U Engleskoj, navijači su tijekom 1980-tih, izazvali postojeće neo-nacističke skupine na način da su dijelili svoje vlastite anti-rasističke letke i jednostavno fizički zauzeli mjesto obično rezervirano za desničarske skupine. Engleski klubovi imaju čvrstu politiku odbijanja molbi za sudjelovanje desničarskih skupina.

U 2005., Poljski klub prve lige Korone Kielce održao je sastanak sa navijačkim skupinama prije transfera Brazilskog crnog igrača – Hernani. Grupe su se protivile tom transferu zbog njegove rase.

Igrač je ipak transferiran i tijekom prve utakmice sezone Hernani je bio predmet majmuskog skandiranja od strane navijača, uključujući i vlastite klupske navijače. Klub je poslušao savjet nevladine organizacije «Never Again Association» (Savez Nikad više), i službene osobe su odmah reagirale osuđujući incident, dajući policiji fotografije neo-nacističkih navijača tijekom igre i objavili su da će tim navijačima biti zabranjen posjet Korona stadionu.

Većina navijača Korone složila se s odlukom i podržala transfer Brazilskog igrača.

Mjesec dana kasnije, prije utakmice Korona Kielce i Odra Wodzislaw Slaski, fotografije šest poznatih neo-nacističkih navijača su prikazane u uredu za ulaznice i njima je zabranjen ulaz na stadion, nakon što su ih službene osobe za sigurnost prepoznale i zaustavile na ulazu. Igrači Korine pojavili su se na igralištu noseći majice sa logom kampanje «Never again», «Let's kick racism out of the stadiums» (Izbacimo rasizam sa stadiona). Hernani je pozdravljen glasnim pljeskom od strane publike kad god je dotaknuo loptu.

U Mađarskoj, Organizacija za Ljudska Prava Mahatma Gandhi, društvena organizacija koja radi sa tražiteljima azila, izbjeglicama i ljudima Afričkog podrijetla, formirala je partnerstvo sa nekoliko Mađarskih profesionalnih klubova kako bi koordinirali seriju anti-rasističkih aktivnosti tijekom FARE tjedna aktivnosti u 2005. Kao rezultat, klubovi koji imaju povijesno većinom ekstremno desne navijače su se našli u situaciji aktivnog izazivanja vlastitih navijača.

7. Stjuarti i nadzor

Dok dugoročna rješenja za rasizam leže na strategijama kojima su cilj kampanje i obrazovanje, učinkoviti stjuarti i kontrola rasizma unutar stadiona trebaju biti također dio tih širih strategija.

Kultura i vrste nogometnih navijača razlikuju se diljem Europe. U nekim zemljama navijači mogu isticati transparente, zastave i šalove dok stoje iza ograde. U drugima, može se čuti skandiranje i pjevanje navijača koje nose replike majica i sjede sa nesmetanim pogledom na igralište.

Primarni cilj svih stjuarta trebao bi biti pružiti sigurnost gledateljima i igračima. Pri tome, stjuarti bi trebali raditi sa, a ne protiv navijačkih kultura. Dobri stjuarti dopuštaju navijačima da šire svoju kulturu, učinkovitim suprotstavljanjem rasističkom zlostavljanju.

Stjuarti i politika nadzora trebaju odražavati ove različite okolnosti i uključiti mjere koje osiguravaju učinkovitu kontrolu rasizma.

Ovo može preuzeti oblik vidljivog kućnog reda i treniranje stjuarta za prepoznavanje rasizma ukoliko se dogodi putem skandiranja, transparentata i simbola. Operativni protokoli trebaju odrediti postupke koji se moraju poduzeti ukoliko se rasizam dogodi.

U Njemačkoj, FC Sankt Pauli povukao je jasnu liniju protiv onih uključenih u rasizam. Klub je odredio jasnu politiku i trajno ističe pravila ponašanja na stadionu. Nakon što su identificirani, pojedincima je zabranjen pristup i upućeni su na klupski projekt navijača, čije su službene osobe radile sa njima.

U Engleskoj, program treniranja stjuarta je pokrenut od strane Kick it out uz podršku tijela upravljanja i liga. Jednosatni program, koji se dostavljen svakom stjuartu u Engleskoj i Walesu, pokriva problem prepoznavanja – kao što je navođenje uvredljivih termina i operativnu reakciju koja je potrebna nakon što su počinitelji identificirani – i odgovornost stjuarta.

Glasgow Rangers u Škotskoj ima redare u civilnoj odjeći koji sjede među publikom i identificiraju prekršitelje ili potvrđuju pritužbe koje su prije zaprimljene.

Pored toga, klub je ušao u službeni protokol sa svojim regionalnim policijskim snagama, po kojemu se otkrivaju identiteti uhićenih osoba za s nogometom povezanim prekršaja, za što se izriču vremenske i doživotne zabrane, a koje Rangers FC ima u svojoj evidenciji.

Mađarske lige usvojile su pravilo da u slučaju rasističkog ponašanja u publici, sudac mora zaustaviti igru, i u konzultaciji sa delegatom utakmice donijeti odluku o tome da li će nastaviti igru ili će se utakmica odmah prekinuti. Ukoliko se rasističko ponašanje nastavi, igra će biti prekinuta.

Svaki takav slučaj upućuju se disciplinskoj komisiji. Imena sudaca koji ne primjenjuju ova pravila uklanjaju se sa liste.

8. Suradnja sa zajednicama etničkih manjina

Europa se mijenja. Zbog imigracija mnoga mjesta postaju mnogo raznovrsnija i za nas sve predstavljaju izazov. Pakistanski Talijani, Vijetnamski Poljaci ili Senegalski Norvežani pomažu u oblikovanju novih gradova uključenih u ekonomsku i kulturalnu energiju koju migranti donose.

Mnogo profesionalnih nogometnih klubova, bez obzira na njihovu veličinu, će postati svjetionici u svojim zajednicama. Sama fizička prisutnost stadiona sa tisućama posjetitelja svaka dva tjedna daje mu prisutnost u lokalnoj zajednici koju ne može dostići niti jedna druga institucija.

Često se prigovara činjenici da klubovi moraju koristiti privlačnost nogometa kako bi se uključili u svoju lokalnu zajednicu, surađivali s mladim ljudima, s neprihvaćenim i drugim marginaliziranim skupinama. «Kapital zajednice» koji klubovi mogu donijeti kako bi utjecali na socijalne promjene u njihovom okruženju je od velikog značaja.

U Engleskoj, profesionalni klubovi su shvatili, prije mnogo godina, da društveni rad i nogomet idu zajedno, i mnoštvo shema sada koristi stadionske objekte i privlačnost igre, kako bi naglasili društveni rad.

Budući da se lokalna populacija mijenja, važno je da klubovi rade sa novim zajednicama, koje bi mogle iskrsnuti. Radom s etničkim manjinama, možete pokazati kako je vaš klub otvoren, i da su svi dobrodošli, i na taj način steći povjerenje i suradnju novih stanovnika.

Njemački klub Bundesliga Schalke 04 pokazao se kao vođa utvrđenog cilja «promoviranja socijalne integracije imigrantskog stanovništva».

U Norveškoj, SK Vard Haugesund posjećuje škole kako bi pozvali izbjegličke obitelji na pridruživanje klubu i pomogli mladim ljudima u lakšoj integraciji u lokalno društvo, lakše stjecali prijatelje i učili Norveške jezik. Roditelji su također uključeni u proces pomaganja integraciji u lokalno društvo.

U Oslu, Vaalerenga je pokrenula «Colorful» turnir za mladež koja nije formalno uključena u klub, tako da posebice djeca manjina budu pozvana na igru. Ovaj turnir je čak prerastao na nacionalnu razinu, kada se uključio Nogometni savez Norveške.

U Sheffieldu, «Football Unites, Racism Divides» (Nogomet ujedinjuje, rasizam dijeli) (FURD) projekt je surađivao s obadva kluba Sheffielda kako bi izbjegao isključivanje mladih ljudi iz lokalnih manjinskih zajednica putem nogometno tematskih aktivnosti. Oni su nedavno proslavili 10 godina pokazivanja kako nogomet, obrazovanje i angažman zajednice može donijeti promjene u životima mladih ljudi.

U Nizozemskoj, svi klubovi prve i druge lige su uključeni u program nacionalnog saveza koji se zove «Voetbal heeft meer dan twee doelen» (Nogomet ima više od dva gola/cilja), i putem kojeg klubovi organiziraju međukulturalne aktivnosti naglašavajući da je nogomet za sve, bez obzira na vjeroispovijest, boju kože ili spol.

ADO Den Haag prve lige, na primjer, pozvao je tražitelje azila na sudjelovanje u radionici sa igračima Geert den Ouden, Spira Grujic i Youssef El Akxhaoui i da dođu na utakmicu.

Drugi klubovi, kao što su FC Utrecht i NEC Nijmegen, imaju projekt nazvan «The Hero» (Heroj), u sklopu kojeg igrači posjećuju škole i razgovaraju sa studentima o poštovanju, jednakosti i socijalnim odgovornostima.

Drugi zanimljivi projekti u Nizozemskoj su na primjer onaj igrača VVV Venlo Mohamed Allach, koji je vrlo aktivan u svojoj zakladi MaroquiStars. Zaklada teži poboljšanju imidža Marokanaca u Nizozemskoj, na način da posjećuje škole i organizira godišnje utakmice između Marokanskih igrača i reprezentacije Nizozemske.

8a Etničke manjine kao navijači

Jedan od najupadljivijih aspekta nogometa u Europi je nesrazmjer između velikog broja crnih igrača na igralištu i manjka crnog stanovništva ili etničkih manjina u publici.

Mnoge manjine imaju sekundarnu ulogu u igri, gledaju utakmice na TV-u kod kuće radije nego da posjećuju utakmice uživo. Napori da se privuku takvi navijači na stadione su važan dio kampanja za istjerivanje rasizma.

U komercijalnim uvjetima, etničke manjine imaju sve veći ekonomski utjecaj. Niti jedan komercijalno usklađen profesionalni klub ne može ignorirati potencijalni ekstra dobitak od prodaje ulaznica ili prihode od prodaje proizvoda i osvježenja novim navijačima.

8b Povećanje prilika za etničke manjine

U zadnjem desetljeću nogomet je doživio veliki rast. Televizijski i multimedijски ugovori, jačina UEFA Kupa i UEFA Lige Prvaka i međunarodnih natjecanja dali su većini Europskih liga veći profil i puno više sredstava za trošenje, nego ikada prije. Kako bi se udovoljilo zahtjevima ove nove komercijalne ere, mnogi profesionalni klubovi su izrasli u više-aspektna djelovanja kojima se obavlja velik broj aktivnosti.

Takav razvoj pruža nove prilike, ali također i povećava obveze klubova – moralne i pravne. Mnogi klubovi biti će poslodavci i morati će prepoznati važnost otvaranja novih prilika za zapošljavanje svim sudionicima zajednice – uključujući i etničke manjine, žene i invalide.

Prilike koje klubovi daju trebaju biti otvorene u svim područjima poslovanja, uključujući administraciju, službu stjuarta, zapošljavanje, prepoznavanje mladih igrača i zapošljavanje trenerskog osoblja.

U administraciji i drugim ne-nogometnim područjima, jednakost u zapošljavanju se može postići na način da se posluje sa pravednim praksama i politikom učinkovitih jednakih prilika za sve.

Također i u nogometnim područjima, svima onima koji imaju interes za igru treba se pružiti značajna prilika za igranje na najvišim razinama igre. I unatoč činjenici da su mnogi igrači unutar vrhunskih Europskih liga crni, prilike se ne daju jednako trenerima iz tih zajednica.

Istina je da predsjednici klubova ignoriraju kandidate manjinskog podrijetla kada imenuju trenere. Ovo je područje koje se rijetko primjećuje ali je ključno kada se razmatraju pitanja pravedne zastupljenosti.

U Engleskoj «Racial Equality Standard for Professional Football Clubs» potaknuo je mnoge klubove na usmjerenje svog poslovanja prema seriji mjera, kako bi osigurali jednaku politiku zapošljavanja u svim područjima svog djelovanja, od službe stjuarta do angažiranja novih igrača.

Ovaj standard je razvijen od strane Kick it out sa potporom Premier Lige Nogometnog saveza Engleske kako bi se potaklo klubove na razumijevanje vlastitih problema.

Dokument dijeli područja aktivnosti na 3 dijela i ocjenjuje postignuća u 3 stupnja – početni, srednji i napredni. Svi klubovi Premier Lige trenutno rade kako bi zadovoljili prvu razinu standarda, s tim da mnogi klubovi već idu prema srednjoj razini.

9. Korištenje medija

Nogomet proizvodi goleme količine prijenosa i pisanog materijala. Voditelji kampanja shvatili su da mediji mogu igrati ključnu ulogu u naglašavanju i problema rasističkih aktivnosti i u nalaženju rješenja za iste.

Najuspješnije kampanje uspjele su u stvaranju dinamike, u kojoj mediji igraju aktivnu ulogu u promjeni stavova nogometnih autoriteta, te njihove obveze za očekivano djelovanje.

Klubovi bi trebali koristiti svoje česte kontakte s medijima kako bi stvorili materijal i proširili shvaćanje poruke, te publicirali svoj rad.

Glavni mediji popratili su brojne anti-rasističke aktivnosti od strane navijača i drugih skupina, posebice kada su povezane sa specifičnim događanjima kao što su dan anti-rasizam aktivnosti u klubu, ili kada se igrače koristi za prezentiranje publikacija, videa ili izložbi.

Mnogi klubovi već proizvode svoje vlastite medije – magazine, časopise za navijače, novine i plakate. Službene web stranice konzultiraju se s navijačima diljem svijeta o tome što bi se trebalo koristiti kada god je moguće kako bi se priča naglasila.

Često su glavni mediji spremni podržati inicijative za zaustavljanje rasizma i u medijima objavljuju vaše aktivnosti.

U Rumunjskoj, na primjer, popularni časopis Pro Sport i TV kanal Pro TV pridružili su se FARE aktivnostima u travnju 2002. i izdali 15.000 plakata na kojima su vrhunski igrači iz bukureštanskih momčadi, poput FC Steaua, FC Dinamo i FC Rapid, nosili FARE majice. Tijekom prijenosa uživo utakmice Rapid i FC Universitatea Craiova, Pro Sport je objasnio pozadinu akcije.

Od listopada 2003., vodeće sportske novine A Bola, Record i O Jogo udružile su se s Portugalskom unijom igrača kako bi naglasili svoj godišnji tjedan anti-rasizma. Istoga dana, novine su objavile anti-rasističke izjave igrača i prenijele simbolične fotografije crnih i bijelih igrača zvijezda. U 2005., radio stanica Antena 3 održala je natječaj za potporu kampanji. Slušaatelji su trebali osmisliti kreativne slogane protiv rasizma u nogometu i ponuđene su im ulaznice za anti-rasističke utakmice u Portugalskoj ligi.

U Engleskoj i Walesu, treneri su nosili anti-rasističke bedževe tijekom cijelog tjedna aktivnosti – pored igrališta tijekom utakmica, u medijskim najavama utakmica i u intervjuima nakon utakmica.

10. Partnerstvo UEFA-e i FARE-a

Europsko nogometno rukovodno tijelo sklopilo je blisko partnerstvo s Football Against Racism in Europe (FARE) mrežom, kao svojim partnerom za anti-diskriminaciju.

UEFA je dala značajnu financijsku potporu FARE-u tijekom proteklih godina, i obadvije strane su surađivale u planiranju događanja, izdavanju publikacija i korištenju publike i komercijalne platforme najvećih Europskih nogometnih utakmica kako bi predstavile poruku da se rasizmu mora suprotstaviti u svim područjima.

U 2002. UEFA je izdala plan od 10 točaka za djelovanje, koji naglašava brojna osnovna područja anti-rasističkog djelovanja u nogometu.

FARE mreža sastoji se od predstavnika iz nogometnih obitelji, uključujući i skupine navijača, nevladine organizacije, nacionalne saveze i unije igrača. FARE vjeruje da nogomet pripada svima nama i da bi trebalo biti pravo svake osobe da ga igra, gleda i raspravlja o njemu slobodno, bez straha od rasizma ili diskriminacije.

Mreža je aktivna već u preko 32 države i obvezala se, putem koordiniranih aktivnosti i zajedničkog napora, zblížiti sve one zainteresirane u borbu protiv diskriminacije u nogometu.

Dodatne informacije dostupne su na www.farenet.org.

UEFA-in plan od deset točaka

1. Davanje izjave da rasizam ili bilo koji drugi oblik diskriminacije neće biti toleriran, navođenje aktivnosti koje će biti poduzete protiv onih koji budu angažirani u rasističkom skandiranju. Izjava treba biti otisnuta u svim programima utakmica i stalno istaknuta i vidljiva oko igrališta.
2. Dati objave putem razglasa kojima se osuđuje rasističko skandiranje na utakmicama.
3. Postaviti uvjet nositeljima godišnjih ulaznica da ne sudjeluju u rasističkim vrijeđanjima.
4. Poduzimati aktivnosti kojima se sprječava prodaja rasističke literature unutar i izvan stadiona.
5. Poduzeti disciplinske mjere protiv igrača koji su uključeni u rasistička vrijeđanja.
6. Kontaktirati druge saveze ili klubove da osiguraju razumijevanje politike saveza ili kluba o rasizmu.
7. Ojačati zajedničku strategiju između stjuarta i policije u postupanju s rasističkim vrijeđanjima.
8. Hitno ukloniti sve rasističke grafite oko igrališta.
9. Usvojiti politiku jednakih mogućnosti u svezi zapošljavanja i usluga.
10. Raditi sa svim ostalim skupinama i agencijama, kao što su udruženja igrača, navijača, školama, dobrovoljnim organizacijama, klubovima mladeži, sponzorima, lokalnim privrednicima, policijskim i drugim organima javne vlasti, razvijati proaktivne programe i činiti napredak u stvaranju svijesti o kampanjama za uklanjanje rasističkog vrijeđanja i diskriminacije.